

TRANSILVANIA

FÖIA ASOCIAȚIUNEI TRANSILVANE PENTRU LITERATURA ROMÂNĂ ȘI
CULTURA POPORULUI ROMÂNŪ.

Nrulŭ 11.

SIBIU, 15 NOVEMBRE 1891.

Anulŭ XXII.

ACADEMIA ROMÂNĂ. *)

Décă din bunăvoința D-vostre îmi permitŭ a Vă întreținea pentru câteva momente cu unŭ raportŭ asupra *Academiei române*, la acêsta mă îndemnă două împregiurări. Una de natură generală, creșendŭ adecă a fi de interesŭ pentru orî-ce Românŭ, ca să cunoscă ceva mai de apröpe *cea mai înaltă instituțiune culturală* a neamului seu, focarulŭ, care revarsă lumina și căldura sciinței asupra tuturorŭ părțilorŭ poporului românŭ, atâtŭ de numerosŭ, atâtŭ de respânditŭ, atâtŭ de iubitorŭ și capabilŭ de cultură. Ear alta specială, fiindŭ și Asociațiunea noastră transilvană pentru literatura română și cultura poporului românŭ o instituțiune de asemenea natură culturală, ca și Academia română, carea a serbatŭ în zilele trecute iubileulŭ de 25 ani ai vieței sale. Da, pe lângă tötă marea diferință a pozițiunei, a cercului de activitate și a mijlócilorŭ, de cari dispunŭ ele, este totuși între dênsele o afinitate spirituală, carea trebuie să stimuleze și să însuflețescă și modesta noastră Asociațiune la lucrare neobosită. La rădicarea unui mare edificiu chiarŭ și numai adunătorulŭ materialului este unŭ factorŭ însemnatŭ.

Căci precum este o mângăiere pentru noi Români de dincöce, că abstrăgêndŭ dela casuri singurate, primele impulse ale culturêi noastre moderne s'au datŭ de aici dintre noi, — pentrucă ai noștri mai de apröpe au fostŭ Clain și Șincai,

*) Disertațiune, cetită în adunarea generală a Asociațiunei transilvane, ținută în Hașegŭ la 4/16 Augustŭ a. c.

Maiorū și Lazarū și conlucrătorii lor, — așa cu mângăiere constatăm, că și timpul înființării Asociațiunei noastre, anii 1860—1861, este aprópe coincidentu cu timpul întemeiării *Societății literare române*, anul 1866, care societate apoi la 1867 s'a consolidatú ca *societate academică română*, ear la anul 1879 s'a avântatú la rangulú de *Academiă română*.

Mai departe, precum Asociațiunea noastră, așa și Societatea academică este în începuturile sale mică și modestă; și totú asemenea Asociațiunei și acesta își are originea sa în isvorulú celú viú alú afirmării *romanității* noastre, și în dorința de a propaga, susține și cultiva acestú simțeméntú în inima poporului nostru. Și fiindcă ceea-ce unesce întregú poporulú românú de pe fața pământului, este în prima linie *limba*, pentru aceea atâtú aici, câtú și dincolo *cultivarea limbei* a datú nascere nobilelorú însoțiri, de carí ne bucurămú astăzi noi aici, ear alți frați ai nostri fiă-carele în cerculú seu, și în fine toți dimpreună la sórele celú mare alú Academiei române. Ca și cândú toți Românii de pretotindení arú fi simțitú spontan eu, fără impulsú din afară, că în limba noastră viuéză și se manifestéză sufletulú celú mare alú poporului nostru!

I.

Precum aici la noi, așa și în România se putea observa pe la jumătatea secolului nostru între literații români o viuă mișcare pentru desvoltarea limbei, pentru satorirea unei ortografii comune, pentru aflarea unui modú de a vorbi și a scrie, care se țină contú de desvoltarea istorică a limbei prin însuși poporulú nostru, dar totdeodată sê facă capabilă limba de a esprime tóte noțiunile, carí în urma avéntului sciințelorú i se impuneaú de sinele și de și. Și așa pe cândú aici în Transilvania Metropoliții *Saguna* și *Suluțu* și toți bărbații nostri literați lucraú pentru înființarea acestei Asociațiuni, ear frații nostri din Ungaria propriă osteniaú a constitui Asociațiunea literară din Aradú, și totú asemenea și frații din Bucovina lucraú alături cu noi pentru cultura poporului, pe atunci și în România se făceaú serióse pregătiri pentru întrunirea pu-

teriloră la o lucrare comună pe terenulă limbei și literaturăi. Atunci, la anulă 1860, eată, ca însemnată de susă, momentulă decisivă. Ună bărbatū iubitorū de cultură, *Evangelii Zappa*, născutū în Epir, dar împămēntenitū în România, prin adresa sa dto 29 Septemvire 1860 face guvernulă română o donațiune de 5000 galbină „ca fondū — ȃice — pe veciī veciloră pentru limba și literatura română a preaiubițiloră nostri frați și fii ai patriei mele adoptive“. Și totū asemenea donéză bunulă patriotū prin testamentulă seu dto 30 Novembre ală aceluiași anū încă pe fiă-care anū cāte 1000 galbină „pentru desvoltarea și regularea limbei romāne“. Ear Locotenēța domnēscă, la propunerea Ministrulă de culte și instrucțiune publică (Ministru C. A. Rosetti, directorū generalū V. A. Urechie), după ascultarea consiliulă de ministri, pe basa acestorū donațiunī și spre realizarea acestorū scopuri, decretéză la 1 Aprile 1866 unū regulamentū pentru formarea *Societăței literare romāne*.

Misiunea acesteī Societăți, conformū dorinței donatorulă, era :

- a) a determina ortografia limbei romāne;
- b) a elabora gramatica limbei romāne;
- c) a lucra dicționarulă limbei romāne.

Societățiī acesteia îndată dela începutū i s'a datū din partea Locotenēței domnesci (N. Haralambie și Generalū Golescu) unū caracterū generalū naționalū; căci din cei 21 membri, cari aveauă să constitue Societatea, 3 aveauă să fiă din România de preste Milcov, 4 din România de dincōce de Milcov, 3 din Transilvania, 2 din Bănatū, 2 din Maramurēs, 2 din Bucovina, 3 din Bassarabia și 2 din Macedonia. Eată în mugurū *Academia romānă*! Căci din acēstă societate literară se desvoltă la 1867 *Societatea academică romānă*, carea în aplausulă tuturoră Romānilorū întrunī în Bucuresci pre cei mai distinsi reprezentanți ai literaturăi nōstre; ear din acēstă Societate academică romānă eată la 29 Martiū

1879 *Academia română*, suprema noastră autoritate literară, centrul și culmea nesuințelor noastre pe terenul cultural!

Cultivarea limbei a fostu devisa societății academice; cultivarea limbei și cea dântăiū brazdă, trasă de dēnsa în ogorulū celū mănosu, ce avea sē-lū cultivate. Căci deși la constituirea sea ea se organisase, totū cam asemenea Asociațiunei noastre, pe o basă și mai largă decâtū Societatea literară, își pusese dreptū țintă „înaintarea literelorū și sciințelorū între Romāni“, și se împărțise, totū ca Asociațiunea noastră, în trei secțiuni, și anume:

- a) literară-filologică,
- b) istorico-archeologică și
- c) secțiunea sciințelorū naturale;

totuși primele ei lucrări în cursū de 10 ani aū fostū aprōpe numai filologice. Și anume i se impunea în prima liniă *cestiunea ortografiei*. Căci ca pre o haină străină, literații romāni încetū cu încetulū lăpēdaseră scrierea cu alfabetulū cirilicū, ce o împrumutaseră înaintașii nostri prin secolulū XV. și XVI. dela Slavii vecini și coreligionari, și îmbrăcaseră limba de nou în vestmēntulū convenit ei alū latinității; dar cu tōte acestea era mare diferență între scriitorii romāni, așa încātū mai se putea dice: câți scriitori, atâtea moduri de scriere. Totulū însă, ce se câștigase, era principiulū, *de a scrie limba română cu litere romane*, — unū rezultatū acesta, micū la părere, dar fōrte mare în consecințele sale. Căci, după limbă în generalū, literei latine avemū sē-i mulțămimū, că lumea ne recunōsce astădī de ramū alū ginteī latine, alū ginteī, carea după cuvēntulū nemoritorulū nostru poetū dela Mircesci „e regină într'ale lumeī ginte mari“, și „pōrtă'n frunte o stea divină, lucindū prin timpīi seculari“!

După eruditulū A. Treb. *Laurianū*, ca sē ne apropiāmū cātū mai curēndū de timpulū presentū, — carele în „Tentamen criticum in originem, derivationem et formam linguae romanae in utraque Dacia vigentis, vulgo valachicae (Viena 1840) tinde a face cunoscută lumeī latinitatea limbei române, a fostū

cu deosebire *Timoteiū Cipariū*, ale căruī studii aprofundate au degropatū monumentele vechi ale limbei nōstre și au aședatū limba modernă pe temeliile acelora. Cu dreptū cuvēntū dar Cipariū s'a numitū părintele filologiei române, și în privința ortografiei aprōpe tōtă inteligența română, și astfelū și Asociațiunea nōastră, a urmatū direcțiunea dată de dēnsulū. Ear pe cândū în Transilvania ortografia acēsta, numită etimologică, era aprōpe generală, pe atunci în România lupta *Eliade Rădulescu* pentru o ortografiă și mai apropiată de limba latină și de limbile romanice nōue; și totū pe atunci *Aronū Pumnulū* în Bucovina căuta a face limba literațiilor mai accesibilă poporului, redându-i forme și terminațiunī vechi sēu creândū după analogia acelora altele nōue. Astfelū societatea academică află trei direcțiuni sēu școle principale: *scōla lui Cipariū*, *scōla lui Eliade* și *scōla lui Pumnulū*. Ceastă din urmă, precum se scie, a fostū urmată cu deosebire de frații din Bucovina și n'a pututū prinde rădăcinī mai adânci, ear celelalte două stetură mai multū timpū una lângă alta, până cândū în fine Academia le întrunī în ortografia etimologico-fonetică, carea, fiă din convingere, fiă din acomodare, se primī în fine de toți literații români.

Încâtū dar pentru ortografiă, și Societatea academică adoptase la 1867 după lungi discuțiuni, pe lângă unele modificări, cea propusă de Cipariū, recunoscutū de celū mai competentū pe acestū terenū, și o urmă în liniamente generale până la 1880. Caracteristica acestei ortografii, precum se scie, este lipsa de semne atâtū la vocalele, câtū și la consoantele, cari se modifică prin recerințe fonetice, și substituirea acestorū semne prin anumite regule. Societatea academică adoptă acēstă ortografiă ca una, ce părea că ține mijloculū între cea de totū latinisantă reprezentată prin Eliade și Laurianū — Massimū de o parte, și între cea fonetică și aprōpe vulgarisantă a lui Pumnulū de altă parte. Dar în fine sistemulū Ciparianū sucumbe în sīnulū societăței față cu sistemulū Laurianū-Massimū, carele se representă în *dicționarulū* lucratū de numiții cu

diligință de feră, avându colaboratori pre reposatulă *Iosifă Hodoș* și pre stimatulă președinte actuală ală Asociațiunei năstre *Georgiu Barițu*. Acestă dicționară, dedicată „memoriei fericitulă Evangelă Zappa“, a fostă tipărită la 1871—1876 în două tomuri, la cară apoi ca ală treilea tomă se adause *Glossariulă*, cuprindendă „vorbele din limba română, străine prin originea seă forma loră, precum și cele de origine înduiosă“.

Dar, precum cu dreptulă ăice preameritatulă secretară generală ală Academiei *Dem. A. Sturdza* în raportulă seu iubilară asupra Academiei române ¹⁾, care raportă îlă avemă călăuză și la aceste espuneră, pe cândă în sinulă Societăței academice triumfă sistemulă de ortografie Lauriană-Massim, pe atunci afară din societate, în opiniunea publică, triumfă altă curentă, străină de teoriile filologiloră disputanți.

„Singura rațiune de îngăduită în acéstă materie, ăice T. Maiorescu ²⁾, este usulă poporului, care face lege și care’să are totdeuna cauza lui binecuvântată și mai profundă, decâtă rațiunile filologiloră“. Și erăși: „În oposiție între formele gramaticale seă espresiile limbistice originale, priimate de ună numără mărginită de autoră, și între formele și espresiile obicinuite în dialectulă cultă ală poporului, limba poporului rămâne totdeuna deasupra; și nu este esemplu în istoriă, ca vre-odată să se fi întemplată altfelă“. Da, poporulă însuși pare-că ăise mesteriloră de limbă dela mēsa verde cunoscutulă cuvântă din legenda sea:

Voă „năuă meșteri mari,
Calfe de zidară,
Și Manole ăece,
Care-ve și ’ntrece“,

stați pe locă, căci acestă *Manole* sum eă, eă însumă poporulă, carele facă limba mea, croindu-mă haina după trupă, ear nu ca voă, cară adeseoră vreți să strimtorați trupulă după haină“ !

¹⁾ Raportă asupra activităței Academiei române cu ocasiunea serbărei de XXV ani al esistenței sale 1866—1891, de *Dem. A. Sturdza*, secretarulă generală. București 1891.

²⁾ T. Maiorescu. Critice. București, 874 p. 54 și 55.

Dela 1880 încóce societatea academică, crescută acum întru academiă, ținându contū de vocea poporului, se abătū dela ortografiele de până aci, séu dór mai bine voiū ȑice, le întrunī pre tóte în ortografia etimologico-fonetică, carea pē-strāndū originea cuvintelorū, adoptā și formele schimbate prin recerințele fonetice ale limbei. Acéstă ortografiă, sancționată de vocea poporului și adoptată încetū cu încetulū de toți literații romāni, este cea întrebuințată astăȑi, cu puține modificări, în tóte cărțile și ȑiarele nóstre; și preste imputarea, ce ni se făcea mai nainte, că căți scriitori, atâtea ortografii, ne-a trecutū în modulū celū mai frumosū Academia romānă, dāndu-ne o ortografiă priimită de toți, și cu acéstă unū puternicū vehiculū alū culturei nóstre. Eată celū d'ântăiū mare rezultatū, prin care Academia binemerită de întregū poporulū nostru! Onóre dar Academiei romāne, carea a sciutū întrunī pre toți Romāniī în unitatea ortografiei, și prin acéstă în unitatea limbei, ear prin unitatea limbei în unitatea culturei! Și onóre poporului nostru, că posedē în fruntea sea o astfelū de luminată și puternică instituțiune!

Cu ortografia stă în legătură imediată *Gramatica*; și statorită odată, deși numai în modū provisoriiū, ortografia, Academia mersese unū pasū mai departe, și publicase încă la 1867 din fundațiunea Zappa unū premiū de 300 galbini pentru o gramatică completă a limbei romāne, carea se cuprindă etimologia, derivațiunea, fonetica și cu unū cuvēntū materia și forma limbei. Și aici repórtă învingerea Timoteiū Cipariū, și anume la 1868 cu partea etimologică, ear la 1876 cu partea sintactică a gramaticiei sale, ambele premiate de Academiă.

Împlinite astfelū dóne din dorințele mecenatului Evangeliiu Zappa, mai rămănea a se împlinī și a treia, — după cuvēntulū lui testamentarū, — „Alcătuirea de unū dicționarū câtū de deseversitū“. Pentru lucrarea acéstă Societatea academică totū la 1867 votā unū programū pentru stringerea materialulū necesarū la lucrarea dicționarului romānū, și continuāndū

la 1868 și 1869 aceste lucrări pregătitoare, împărți sarcina între mai mulți membri ai sei, încredințându-și căruia lucrarea unei seii a mai multor litere. Dar ivindu-se în curând inconvenientul unei procederi atât de mecanice, pe lângă carea se perdea unitatea esternă și internă a operei, lucrarea, precum amă atinsă mai sus, încetul cu încetul remase asupra membrilor Laurianu și Massimă, cari cu stăruință neobosită lucrară Dictionarul și Glossariul.

În curând însă se convinse Academia, că pe calea apucată amă ajunge cu timpul a avé *deux limbi*: una a poporului și alta a literaților, aprôpe neînțelăsă de popor, — un p-ricolă acesta, ce amenința întregă progresul poporului nostru. Astfel după îndelungate și animate discuțiuni, Academia nu merse mai departe pe calea acăsta, ci începă a se împrietini éráși mai multă cu limba cea vechiă, așa dîcendă istorică și propriă poporului, ce ne este păstrată în cărțile bisericesci și în chronicele cele vechi; și spre a scôte din întunerecă barem o parte a acestor prețioase comor, tipări Codicele Voronețiană, Psaltirea Scheiană, Psaltirea lui Coresi, Pravila dela Govora, Catechismul calvinesc și Psaltirea în versuri a Mitropolitului Dositei¹⁾.

Pe când se petreceau acestea în sinul Academiei, pe atunci Regele Carolă, președintele onorar și protectorul Academiei, veni prin memorabilul seă cuvântă dela deschiderea sesiunei pe 1884, a pronuncia vorba decisivă pentru ideea *unităței limbet*, — idee, ce întimpină consimțământul unanimă ală tuturor Românilor. „Ce sarcină mai dulce, — dîcea nobilul Rege, — pôte avé Academia, decâtă a lua sub paza sea acăstă limbă vechiă, pe care poporul o înțelege și iubese? Menținemă dar aceste frumoase espresii întrebuintate de străbuni, și nu ne tememă de cuvinte, cari aă căpătat de veacuri împămētenire“ ! Ear realizarea acestei idei o și vedemă

¹⁾ Încă la 1864 B. P. Hajdeu tipărise interesanta sa scriere: Luca Stroici, cu primul „Părintele nostru, ce ești în ceri“ tipărită cu litere latine, la anulă 1593.

În „Etymologicum magnum Romaniae, dicționarul limbii istorice și poporane a Românilor“, pentru care generosul rege luă asupra-și nu numai protecțiunea, ci chiar și portarea speselor necesare, oferind pe fie-care an până la terminarea lui câte 6000 lei. Lucrarea acésta mare căroră mână se putea încredința mai bine, decâtă celoră măiestre ale eruditului *B. P. Hașdeu*! Și în adevăr, judecândă după începuturile, ce le vedem, acestă Etimologică are se devină o operă monumentală, carea se pôtă concure cu amplele lucrări de asemenea natură ale națiunilor celoră mai culte. Căci câtă de măreț este planulă ei, se pôte cunoște d. e. de acolo, că cu două mari tomuri încheiate și trei făsciore din ală treilea tom, publicate până acum, nu este eshauriată încă nici pe departe litera *A*. fiă dar, ca atâtă generosul protector, câtă și neobositul autor cu conlucrătorii sei se veda încoronată opera loră cu rezultatulă dorit, și întregă poporulă nostru se se pôtă bucura și mândri câtă mai curendă de acésta mare lucrare adevărată națională!

Totă în sensulă testamentulă lui *E. Zappa*, a procesă societatea academică și respective Academia și la traducerea autoriloră clasici antici în limba română, publicândă mai atâtă scrierile lui *Corneliu Tacit*, traduse de *G. I. Munteanu*, apoi *Salustiu: Catilina* și *Iugurtha*, traduse de *D. J. Dobrescu*, operele lui *Iuliu Cesar*, de *Copăcineanu* și *Caian*, *orațiile filipice* ale lui *M. T. Cicerone*, traduse de *D. Aug. Laurian*; Istoria romană de *Dio Cassiu*, tradusă de *A. Demetrescu*; Istoria romană de *Titu Liviu*, tradusă de *N. Barbu*, *Istoriile lui Herodot*, traduse și adnotate de *D. I. Ghica* ș. a.

Pe cândă însă Academia, conformă programei sale, lucra cu atâtă stăruință pentru limbă, nu mai puțină se ocupa și de *Istoria poporului român*, de sciință, ce străbuni nostri cu dreptă cuvântă o au numită *magistra vitae*. Prestațiunile ei și pe terenulă acesta sântă de mare însemnătate. După-ce la 1869 *Papiu Ilarian* zugrăvise cu vii coloră chipulă părintelă istoriografiei române *Georgiu Șincai*, *Analele Aca-*

demiei au publicat o lungă serie de prețioase memorii istorice, archeologice, numismatice, cari au făcut multă lumină asupra istoriei noastre naționale.

Prima publicațiune istorică mai mare sîntu însă *Operele Principelui Dimitrie Cantemir*, până acum 7 volume, adunate de prin marile biblioteci ale Rusiei, cari s'au deschis cu multă liberalitate colectorilor și scrutătorilor români.

Operele lui Cantemir au urmat operele complete ale marelui chronicar moldovan din secolul XVII. *Mironu Costin*. Edițiunea s'a făcut de distinsul membru al Academiei *V. A. Urechia* sub auspiciile Academiei, cu ajutorul ministrului regiu român de culte și instrucțiune publică, și cuprinde în două mari volume toate scrierile cunoscute ale patrioticului chronicar martir.

Asemenea a publicat Academia Istoria Românilor sub Mihaiu Vodă Viteazul, de Nicolau Bălcescu, scriere distinsă prin frumsețea stilului și prin ferbinte iubire de patriă și neam a tinerului autor, atât de timpuriu trecut din viață.

Cea mai însemnată lucrare însă a Academiei pe terenul istoric este *publicarea de documente, privitoare la istoria Românilor*. Aici palmarul se cuvine fiului Bucovinei *Eudoxiu* Baronu de *Hurmuzachi*, nobil prin origine și simțeminte, care cu neobosința albinei într'un restimp de 30 ani a adunat preste 3000 documente relative la istoria Românilor și a scris o lungă seriă de studii istorice originale asupra trecutului poporului nostru. După mórtea distinsului bărbat generos al familiei a dăruit toți acești scumpi tesauri guvernului român, care a și dat o parte din ei publicității, ear la urmă a transpus într'gă lucrarea Academiei. Astăzi această lucrare, augmentată cu documentele adunate de însași Academia de prin archivele Italiei, Franciei, Poloniei, Austro-Ungariei etc. până la numărul de 10,000 documente, și edată sub titlul de *documente și fragmente*, se representă prin 17 mari volume cu documente de pe 800 ani, adecă din secolul 12. până la secolul 19. Și precum

Etimologicul se edă prin munificența regelui Carol, astfel fondurile necesare pentru aceste publicațiuni istorice le dă deja de 14 ani guvernul român.

Acastă colecțiune, démnă emulă a Etimologicului, este de cea mai mare însemnătate pentru istoriografia noastră. Căci numai pe basa atâtor documente se va putea scrie de mână chimate istoria adevărată, critică a poporului nostru; ear deodată cu apărerea aceleia voru amuți istoriografii, cari scriu istoria noastră cu tendințe preconcepte, adeseori condamnabile, uneori chiar ridicole, precum vedem și astăzi, cându ni se dispută până și cele mai elementare adevăruri: latinitatea originii noastre, continuitatea poporului nostru în Dacia ș. a. Să urăm dar și acestei mărețe opere, carea a rădicat prestigiuul Academiei române chiar și înaintea străinilor, fericită continuare și deplinire!

Două secțiuni ale Academiei: cea literară filologică și cea istorică-archeologică acum erau înființate și lucrau cu succes; lipsia încă *secțiunea științelor naturale și matematice*. Căci deși prin statutul dela 1867 se înființase și secțiunea acăsta, totuși din lipsa numărului recerut de membri ea încă nu se potuse validita, și până la 1872 Analele Academiei numai o singură lucrare din acastă secțiune potuseră înregistra, și anume despre încercările făcute pentru dezvoltarea științelor naturale în România, de Dr. A. Fătu.

Înmulțindu-se însă succesiv și membrii acestei secțiuni, la 1879, cându societatea academică se proclamă Academiă, ea a fost pusă pe aceeași tréptă cu celelalte două sorori ale sale. Ba cându din incidentul acela înălțător de inimă statul român creă pentru scopuri științifice două premii de câte 5000 lei, unul din aceste premii, numit întru amintirea marelui dascal *premiul Lazaru*, a fost dat la dispozițiunea acestei secțiuni.

De atunci și secțiunea acăsta a luat avânt înbucurător, și Analele Academiei au adus alături cu lucrările celorlalte

secțiunii prețioase lucrări și de pe terenul științelor naturale, și anume: din Geografie și Geologie, Chimie, Zoologie, Botanică, Meteorologie, Igienă, Agricultură s. a. Îndeosebi e de însemnat, că lucrările meteorologice ale acestei secțiuni (Aurelian, Poni ș. a.) au dat impuls, a se înființa *Institutul meteorologic* din București cu numeroase sale ramificațiuni, și a se publica însemnate cercetări meteorologice. Ear în anii din urmă se creă totu în capitala României *Institutul bacteriologic*, carele în scurtu timp și-a câștigat unu renume, ce trece departe preste hotarele țerei.

Făcându acum o privire sumară asupra lucrărilor Academiei dela 1866 până astăzi, acelea ni se presentă pe scurtu în următoarele:

I. *Publicațiunile*. Acestea sîntu:

1. *Analele*, cari cuprind procesele ei verbale, sesiune de sesiune și ședință de ședință, precum și o mulțime de operate literare și științifice, cu totulu 46 volume; Cluj

2. Gramatica, Dicționarul și Glossariul limbei române, 5 volume;

3. Edițiuni de texte vechi: Codicele Voronețian ș. c. l. amintite mai sus, 6 volume;

4. *Etymologicum magnum Romaniae*, 2 volume și 3 fascioare;

5. Traduceri de autori clasici antici, 7 volume;

6. Scrierile principelui Dimitrie Cantemir, 7 volume;

7. Scrierile chronicarului Miron Costin, 2 volume;

8. Istoria Românilor sub Mihai Viteazul, 1 volum;

9. Documente și fragmente privitoare la Istoria Românilor 17 volume;

10. Scrierile meteorologice, igienice etc., precum s'a amintit cu puțin mai nainte, cu totulu dar 93 volume, cari constituiesc deja o respectabilă bibliotecă.

II. *Misiuni și premii*. Afară de prestațiunile membrilor Academiei amintite mai sus, acesta a arangiat unu considerabilu ciclu de misiuni științifice la Rusia, Turcia, Austro-

Ungaria, Italia, Francia, Svedia ș. a., cu cari au fost în însărcinați Dni Grigoriu G. Tocilescu, Nicolau Densușianu, Georgiu Barițu, Ioan Bianu ș. a. Operele istorice amintite, și altele, cari pentru scurtimea timpului le trecem astădată, au fost parte mare fructul acestor misiuni. Totu asemenea a conferit Academia în cursu de 25 ani 28 premii în valoare de aproape 140,000 lei; și decă nu a conferit și mai multe, cauza e, că nu s'au prezentat la temele propuse totdeauna operate demne de premiatu din respectivele specialități.

II.

Descriind astfel în trăsuri generale activitatea Academiei române în cursu de 25 ani, Vă ceru încă pentru puține momente indulgința binevoitoare, spre a pune sub ochii Dvostre *starea actuală a aceleia*.

1. *Averea Academiei* era la 1 Aprilie a. c. 2 $\frac{1}{2}$ milioane lei, ear bugetul anului curentu de 122.000 lei.

2. *Biblioteca* ei numeră aproape 41,000 volume, preste $\frac{3}{4}$ dăruite, $\frac{1}{4}$ procurate cu bani. În biblioteca Academiei vedem contopite întregi biblioteci private de mii de volume, precum d. e. și bibliotecile compatrioților nostri A. Papiu Ilarianu și Nifon Bălășescu. Scrierile, ce primesc Academia în schimb dela academii și societăți literare, este de circa 2000 pe fiă-care anu. În fine suntu obligate prin lege toate tipografiile din România, a da pe seama Academiei câte 3 exemplare din toate tipăriturile lor, împregiurări, prin cari este asigurată continua creștere a bioliotecei Academiei în proporțiuni mari.

3. *Colecțiunea de manuscripte* cuprinde preste 900 piese.

4. *Colecțiunea de documente* numeră preste 20,000 piese, aproape toate încă nepublicate.

5. *Colecțiunea de charte, stampe și portrete vechi* cuprinde mai cu seamă charte relative la istoria României, Turciei, Rusiei, Ungariei etc., precum și chipuri de Domni și Dóme, archierei, boieri și alte persoane remarcabile.

6. În fine *colecțiunea numismatică* cuprinde preste 3000 monete vechi și nouă românești, turcesci, rusești, bulgăresci, polone ș. a.

Ară fi însă foarte defectuoasă această espunere, ba amă lipsi, credă, dela o datorință, ce avemă ca membrii ai Aso-ciațiunei, decă într'ună raportă asupra Academiei române nu amă numi și pre fundatorii și binefăcătorii ei, seă vorbindă bisericesce, „pre cetitorii și servitorii și ajutătorii acestui sântă locașă națională“. Aceia sântă:

1. Patriotulă *Evangelin Zappa*, carele precum s'a amintitū la începută, a donatū spre scopurile Academiei 5000 galbină, ear prin testamentă a lăsată aceleia încă pe fie-care ană câte 1000 galbină, cu totulă dar 25000 galbină;

2. Domnitoriulă României *Alesandru Ioană I. Cuza* 1000 galbină;

3. *Statulă română*, carele afară de multe alte ajutóre, materiale și morale, a subvenționatū Academia în cei 25 ană ai esistenței ei cu mai multă de 600,000 lei, și conformă legei dela 29 Martie 1879 o subvenționeză și acum regulatū cu câte 30,000 lei pe fie-care ană;

4. *Generalulă română Const. Năsturelă Herescu*, carele a testatū Academiei jumătate venitulă anuală dela două moșii donate bisericei S. Vineri din București, care jumătate face pe ană 32,000 lei;

5. *A. Odobescu*, membru ală Academiei, a testatū 2000 lei pentru ună premiū istorică;

6. Dr. *Anastasiū Fētu*, 10,000 lei pentru ună premiū geografic și altulă istorico-naturală;

7. *Societatea Craiovană* 6300 lei pentru cărți didactice;

8. *Ioană Fētu*, frate cu Anastasiu Fētu, a lăsatū Aca-demiei întrégă averea sea în valóre de 250,000 lei pentru tipărirea și distribuirea grătuită de cărți didactice între tine-rimea scolară dela sate;

9. *Trei frați Daniel*, banchieri în Iași, 15,000 lei pentru promovarea istoriografiei române;

10. *Teodor Veisa* 25.000 lei fără destinațiune specială
11. *Dimitrie Hagi Vasile* 20,000 lei pentru promovarea sciințelor comerciale;
12. *G. San-Marino* 10,000 lei pentru promovarea sciințelor economice;
13. *Iacob Neuschotz* 20,000 lei pentru premiarea de cărți bune și folositore;
14. *Alexandru Constantin Bodescu*, Român din Basarabia, 2000 ruble pentru promovarea culturei românesce;
15. Dr. *M. G. Obedenarū*, unul din cei mai zeloși, mai activi și mai devotați membri ai Academiei, testă aceleia întrégă averea sa în valóre de $\frac{1}{2}$ milion lei, până chiar și numeroasele sale manuscripte*).
16. *Teodor Masinca* testă Academiei casa sa din Craiova în valóre de 8000 lei;
17. Acestor generoși donatori se alătură în fine nobila princesă *Alina Stirbeiu*, carea donă Academiei 200,000 lei pentru premiarea de scrieri istorice, — don în adevăr princiar, care însă cresce și mai mult în valóre prin nobilele simțeminte, cari au dat nascere acestei mărețe fapte. „Am crezut adecă“ — ȳice nobila princesă în actul se de donațiune dela 22 Februarie 1889, — „că e bine să dau acestei donațiuni o destinațiune mai alesă istorică, fiindcă cunoștința esactă și amenunțarea a istoriei naționale este fundamentul adevăratului patriotism, care pricepându binele și progresul severșit, relele și nevoile suferite, arată cetățeanului calea, ce trebuie să urmeze cu încredere și cu siguranță“.

În fine datorința mea de raportor cere a aminti, că din dărnicia statului român Academia, căreia chiar prin decretul Locotenentei domnesce se pusese la dispozițiune sala ședințelor senatului, posedă astăzi caminul se propriu, și

*) Unul a apărut acum de curând sub titlul: *Texte macedo-române* etc., publicate de prof. I. Bianu. București 1891.

anume în strada principală, Calea Victoriei, în Bucuresci, fiindu deja gata o aripă din palatulă seu proiectatū, unde în şiruri lungi de camere corăspunđetore sūntū adăpostite preţioşele ei colecţiuni, precum şi sala şedinţelorū cu apartamentele laterale necesare.

La 1/13 Aprile a. c. Academia română, precum se scie, a serbatū în Bucuresci iubileulă de 25 ani ai vieţei sale, şi participarea membrilorū ei din România şi din afară, precum şi numeroşele adrese, telegrame, omagii şi daruri preţioşele, cu carī ea a fostū onorată în Ńilele acelea, dovedescū interesulă celū viu, ce-lū are întregū poporulă românescu pentru acestū celū mai măreţū alū seu aşedămēntū culturalū.

Ńiarele năstre fără deosebire aū adusū rapărte călduroşele asupra strălucitelorū festivităţi, ce aū avutū locū atunci în capitala României, în fruntea căroră s'a pusū însaşi înalta păreche regală, împreună cu prinţulă clironomū; dar mai viuă, decâtū se păte esprime prin rapărte scrise, a remasū, credū, memoria acelorū Ńile în inimele tuturorū participanţilorū.

Acum dar acēstă instituţiune măreţă este fundată şi are deja unū trecutū onorificū de 25 ani. Întemeiată pe base tari şi sănătose, după cuvēntulă înţeleptulă din vechime: pe 7 stēlpī, protegiată de unū rege înţeleptū şi o nobilă regină poetă, întimpinată şi portată de iubirea unū poporū întregū, spriginită cu căldură de atăţi bărbaţi bravī, femeī nobile, carī nu încetēză a depune pe altarulă ei jertfele ostenelelorū lorū, întrunindū în sinulă seu preste 100 bărbaţi ai sciinţei până şi din cele mai îndepărtate colţuri ale româniei, şi stāndū în legătură spirituală aprăpe cu tóte corporaţiunile de asemenea natură ale lumei civilisate, Academia română a întratū cu încredere în pătrarulă alū doilea alū vieţei sale. Ear datorinţa năstră a membrilorū Asociaţiunei şi a tuturorū întrunirilorū năstre culturale este, a fi în viu contactū cu dēnsa, a ne interesa de vieţă şi activitatea ei, a lucra într'o direcţiune cu dēnsa şi a-i da cu bucurie concursulă nostru. Căci

adâncă, cu urme nesterse trebuie să se întipărească în inima fie-căruî Român, când în sala şedinţelor vede întruniţi pre membrii ei actuali consultându şi lucrându în nobilă concordie la problema cea sântă a luminării poporului lor, ear deasupra lor, în lungi şiruri, vede chipurile membrilor ei decedaţi, asemenea unor genii protectori, planându asupra urmaşilor lor. Da, acolo sîntu şi iubiţii noştri: Laurianu şi Munteanu, Mocioni şi Hodoş, Vasiciu şi Cipariu şi ceilalţi ai lor venerabili colegi, dicându-ne cu serioşitatea celor ce au triumfat de neajunsele vieţii pămîntesci: Următori fiţi nouă, fraţilor, în calea luminării, şi prin luminare a fericirii poporului nostru!

Zacharia Boiu.

PROBLEMA ŞCOLELORŪ DE FETE DE A DA ACESTORA O PREGĂTIRE PENTRU CHIĂMAREA CE LE AŞTEPTĂ ÎN VIETĂ *).

(Urmare şi fine).

Tóte aceste nu ară ajuta însă multă cultivării femeii, dacă nu s'ară purta deosebită grijă, ca studiul istoriei se ne presinte nu întru atâta tipuri de bărbaţi, câtă *după posibilitate tipuri de femei din trecut*, cari ca totu atâtea modele de *mame* şi soţii *adeverate*, de *económe bune* să strălucască pururea înaintea ochilor sufletesci a unei fete.

Urmându acestui principiu ai făcutu, ca fetiţele din primii ani ai studiului să aibă interesu faţă de cele ce le învaţă, le-ai pus în poziţia de a-şi construi un ideal de drepturi şi datorinţe, le-ai dat neşce maxime de viaţă, nesce principii practice, cari la cel dintâiu pasu în viaţă să arată folositoare un plan de învăţământ, care ară căuta să se apropie numai de aceste cerinţe ară avea o altă faţă, decum sunt planurile de învăţământ actuale, cari în privinţa alegerii şi grupării materialului istoric întru nimic nu să deosebescă

*) A se vedé Nr. 9 din a. c.

de a școlilor de băieți. Prin acesta nu să altereză nice decum caracterul educativ a școlilor de fete, ci din contra să ajută în mod nespus de mult.

Științele naturale, cari cuprind cunoscințele sistemate despre natură, cu obiectele, legile și procesele ei, încă trebuie să fie alese din punctul de vedere al naturii femeiești. Animalele acele, cari pentru seculul femeescă au mai mult interesă au să fie puse în primul plan și în jurul acestora are să se grupeze și studiul celorlalte. Mineralele, și plantele acele, cu cari vină mai adese în atingere au să fiă luate cu deosebire în considerare. În special plantele acele, de cari are să se folosescă în bucătăria trebuie studiate atât din punct de vedere fiziologic, cât și anatomic, atât pentru folosul, cât și stricăciunea lor.

Cunoscințele *fisice* și *chemice* nu este consultă a le estinde peste tot terenu acestor științe, ci a le mărgini la cele, ce mai desă ocură în viață și cu deosebire în sfera de activitate a femeii. Aerul, apa, căldura, lumina, atât după însușirile lor chemice, cât și fisice au să formeze un obiect de studiu amenunțit în șola de fete. Nu întru atâtă *chemia anorganică*, cât mai mult *chemia organică*, cu nenumeratele sale povețe igienice este de a se lua în planul de învățământ, ear chemia anorganică numai întru atâtă, întru cât ea este indispensabilă pentru preceperea cunoștințelor din chemia organică. *Higiiena și economia de casă* este foarte necesară a le aduce în legătură cu fizica și chemia și a nu le tracta întru atâtă ca științe în sistem, ci cu referință la viață și după posibilitate mai mult în mod practic decât teoretic.

Chiar și în aritmetică toate problemele date spre rezolvire să fiă scose din cercul, în care are să se învârtă femeia. Geometria și mai cu samă partea acesteia, știința despre forme are să caute a folosi formele, ce ocură la obiectele din lucrul de mână și întru cât nu ară afla de ajuns, la obiectele din casă, din șolă saă afară de șolă, dar cari 'i sânt

și-î vor fi continuu înaintea ochilor. Prin acesta cunoscințele câștigate 'î vor fi pururea vii în conștiință și nu vor dispărea cu momentul, când a trecut preste pragul școlei afară. De asemenea geografia să nu li se presinte ca știință de sine, ci ca o știință auxiliară, menită a servi ca basă istoriei și științelor naturale.

Venindă a vorbi acum despre limbă, avemă să amintimă că în limba maternă să fimă cu deosebită privire la conținutul pieselor de cetitū atātū ca prosă, cātū și ca poesiă, ca acele să cuprindă modele de adeverate femei. Chiar și la compunerea cărților de cetitū arū trebui că autori să fiă cu deosebită considerare la acestū punctū de vedere pedagogicū. Întru cātū însă referințele actuale nu permită edarea unoră astfel de cărți, să potă folosi cele, ce le avemă, alegândū materialul după aceste considerațiuni. Învățarea de limbă streine, cari din partea multora să socotesce, ca cea mai evidentă dovadă despre cultura unei femei, încă trebuie acomodată după trebuințele vieții și nu puresă din îndemnul de a satisface numai model.

Cultivarea muzicei atātū a celei vocale, cātū și instrumentale încă să ține de cultura unei femei, pentru-că familia are să fiă adăpostul, refugiul tuturor membrilor ei, unde spiritul obosit de muncă din lumea din afară să recrează, își împrăștiă puterile pentru a putea începe o nouă muncă. Și ce pōte ore fi mai acomodatū spre a înălța spiritul omenesc în regiuni mai înalte, alū ridica din această „vale a plângerilor“ în o lume ideală, decum sânt sunetele unei melodii plăcute? Farmecul muzicei este atātū de puternic, încāt elū contribue în măsură însemnată, chiar și la nobilitarea inimei și este fōrte adecuatū naturei sentimentale a femeii. De o importanță netăgăduită este și pictura, care numai puțină e aptă de a face pe omă să uite de grijile lumii pentru moment. Școla de fete are să contribue și la o cultivare în această direcțiune. Ea nu e chiămată să facă artiste din elevele sale, dar e îndatorată să le desvōlte gustul es-

tetică pentru a pute percepe frumosul în natură și în artă, pentruca gustându-lă să caute alți validi pretutindeni în casa și în familia sa.

Școala mai e datoră a grijă cu deosebire de a deda elevele la o *curețănă esemplară*, atât cu privire la lucrările lor scripturistice, recuisitele de școală, cât și cu privire la însuși edificiul școlei, căci numai astfel fiind dedate voru să facă din casele lor totu atâtea oglinzi strălucitoare.

Acestea și alte trebuințe din viața casnică prea ușor pot să aibă încăpere pe lângă instrucțiunea teoretică. Este foarte ușor de a resolvă atari probleme practice, acolo unde școala e împreunată și cu internat presupunându că acesta în organizarea sa corăspunde pe deplin înaltei sale chiămări.

Dr. Petru Șpanu.

PARTEA OFICIALĂ.

Nr. 433/1891.

Procesul verbal

al comitetului Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, luat în ședința dela 12 Octomvrie n. 1891.

Președinte: G. Barițiu. Membrii prezenți: Dr. Il. Pușcariu vice-președinte, Ioan Hannia, Ioan Papiu, Ioan Crețu, I. G. Popu, Gherasim Candrea, N. Togan bibliotecar.

Secretar: Dr. I. Crișianu.

Nr. 184. Se prezintă procesele verbale ale adunării generale a XXX-a a Asociațiunii, ținută la 4/16 și 5/17 Augustu a. c. în Hațeg. (Ex. 343/1891).

— Spre știință, avându a reveni asupra concluseră speciale.

Nr. 185. Cu provocare la cele de sub punctul precedent, comitetul revine asupra concluseră speciale ale adunării generale din Hațeg:

În conformitate cu conclusul adunării generale din ședința I. Nr. prot. 1. e a se publica în „Transilvania“ cuvântul, prin

care presidentul Asociațiunii, dl. G. Barițu, a deschis ședințele adunării generale din anul acesta.

— Spre știință cu aceea, că s'a întreprins deja pașii de lipsă pentru executarea acestui concludu.

Nr. 186 În conformitate cu concludul adunării generale din ședința I. Nr. prot. 10 e a se publica în „Transilvania“ disertațiunea intitulată „Academia română“, compusă și cetită în adunarea generală din anul acesta de dl. Zacharia Boiu, asesoru consistorialu și membru alu comitetulu Asociațiunii.

— Spre știință, cu aceea, că s'a dispus deja tipărirea.

Nr. 187. În conformitate cu concludul adunării generale din ședința II. Nr. prot. 17 e a se publica în „Transilvania“ disertațiunea intitulată „Monografia Hațegulu“ compusă și cetită în adunarea din Hațegu de dnul Pavelu Oltenu, învățătoru în Hațegu.

— Spre știință cu aceea, că se voru face pașii de lipsă pentru publicare, îndată ce autorulu, care a fostu solicitatu, va fi prezentatu lucrarea sa.

Nr. 188. Prin conclusele adunării generale din ședința II. Nr. prot. 19 și 20 lit. o) s'a declarat membri ai Asociațiunii, pe lângă restricțiunea, ca numai cei cari au plătitu taxele prescrise să primescă diploma de membru, următorii, și anume:

a) *Membri fondatori*: Vasile Zăhanu, avocatulu în D. St. Mărtinu; Dr. Aureliu Maniu, not. pub. în Oravița; „Silvania“ institutu de creditu și econ. în Șimleu; Gabrielu Manu, adv. în Bistrița.

b) *Membri pe viață*: Dr. Remusu Roșca, secret. consistorialu în Sibiu; Ioanu Clôje, econ. în Boița; Ioanu Bozoșanu, preotu în Moșna; Iosifu Lupu, preotu în Stena; Andreiu Bărsanu, profesorulu în Brașovu; Dr. Octavianu Russu, avocatulu în Sibiu; Dr. Dumitru Ciută, avocatulu în Bistrița; Dr. Gabriel Tripon, adv. în Bistrița; Michailu Popu, propr. în S. St. Ivanu; Daniilu R. Cordescu, direct. scol.; Ioanu Dima, proprietaru în Lupeni.

c) *Membri ordinari*: George Bobeșu, preotu în Sibiu; Dr. N. Vecerde, avocatulu în Sibiu; Istrate Radu, economulu în Boița; Simionu Căluțiu, adv. în D.-Szt.-Martinu; Vasile Moldovanu, președ. la sedria orfanală în Boziașu; N. Todoranu, protop. în Cetatea de baltă; Mironu Dascălu, preotu în Cetatea de baltă; Timoteiu Circa, comerc. în D.-Szt.-Martinu; Petru Sămărghițianu, preotu în Cucerdea-rom.; Dumitru Stefu, economulu în Boziașu; Gligoru Potoru, economulu în Cucerdea română; Vasile Marcu, economulu în Bobohalma; Nicolau

Costea, docente în Boziașu; Vasilie Berbecaru Muntenescu, preot în Boziașu; Emiliu Popu, proprietaru în Bobohalma; Daniil de Tămașu, protopopu în Dégü; Lazaru Căluțu, proprietaru în Cerghidelu; Alexandru Ioanu Moldovanu, proprietaru în Chirileu; Ioanu Honcu, economu în Cerghidelu; Alexe Verzea, preot în Satulungu; Toma Frateșu, preot în Bacifaleu; Radu M. Odoru, econ. în Turcheșu; Nicolau Băzarea, industriașu în Turcheșu; Stefanu Căcovenu, subjude reg în Alba-Iulia; Stefanu Argăsală, comerciantu în Turcheșu; Ioanu Broșu, preot în Dîrstea Brașovului; Ignatie Mircea, studentu din Cața; Ioanu Baciū din Hațegu; Stefanu Șelariu, comerciantu în Hațegu; Ioanu Cornea din Hațegu; Paulu Oltenu, docente în Hațegu; Severu Murășanu, profesor în Năsăudu; George Bogdanu, preot în Bradu; Vasile Boneu, profesor în Bradu; Iosifu Popescu, candidat de avocat în Reghinu; Ioanu Butnaru, propr. în Petelea; Clemente Raicu, vice-protopopu în Cohalmu; Ioanu Buzea, asesoru opidanu în Cohalmu; Pompiliu Predovicu, preot în Merchiasa; Ioanu Brotea, preot în Mateiasu; Ioanu Lupu, preot în Jibertu; Nicolau D. Mircea, protopopu în Cohalmu; Andreiu Stroia, docente în Cohalmu; I. Boranicu, docente în Cohalmu; I. Suciū, preot în Bogata-Oltena; George Spornicu, preot în Cohalmu; Romulu Simu, docente în Orlatu; Iosifu Orbonasu din Orăștie; Dr. St. Erdely în Orăștie; N. Vlad în Orăștie; Aurelu Boncianu în Orăștia; Toma Haneșu în Orăștia; P. Draghiciu în Orăștia; Aug. Chețianu, preot în Bobohalma; Alex. Mutu, preot în Adămușu; Bas. C. Vlăsa, preot în M. Zah; Ioanu Bosdocu, administratoru în Cădău; Teofilu P. Moldovanu, docente în Cășeu; Ioanu Russu, docente în Velcheru; Ioanu Catona, docente în M. Dateșu; Basiliu Moga, docente în Chimitelnicu; Alexandru Macarie, docente în M. Zah; Basiliu Anghelū, preot în M. Dateșu; Ioanu Ignatu, docente în M. Ludoșu; Michailu N. Cădă, preot în Socolulu de Cămpie; Teofilu Popu, preot în Hădăreu; Ioanu Comanu, docente în Căpușu; Teodoru Harșanu, preot în Chimitelnicu; Valeriu Catona, proprietaru în M. Dateșu; N. Cucuiu, preot în M.-Bogata; Iuliu Deacu, preot în M. Tohatu, G. F. Negruțiu, docente în M. Lechința; Alex. Precup, preot în Sicușei; Pavelu Opreșă, prof. în Bradu; Florianu Hatoșu, cassaru la instit. „Someșana” în Dej; Ioanu R. Cherecheșu, cand. de avocat în Dej; Ludovicu Frăncu, propriet. în Buzașu; Ioanu Vajda, proprietaru în Olpretu; Bersanu Ambrosiu, primaru în Hațegu; Romanu Dionisiu, candidat de adv. în Mediașu; George Crișianu, preot în Mediașu; Pavelu Popescu, preot în Borta; Nicolae Racotia, medicu în Șeica-mare; Ioanu Baciū, propr. în Șarla;

Ioană Munteană, preotă în Agherbiciu; Basiliu Bușoi, preotă în Buia; Ioană Jurca, propriet. în Răvășel; Michailă Jurca, propriet. în Șaldorf; Dumitru Deacă, preotă în Caltvasăr; Dr. Popă Laurențiu, avocată în Abrud; Ioană Babuțiu, preotă în Buciumșasa; Vasile Chirtopă, propriet. în Cămpeni; Petru Macaveiu, propriet. în Bucium; Dr. Enea Draia, cand. de avocată în Abrud-sat; Dr. Vasiliu Fodoră, candidat de avocată în Abrud; Silviu Lazară, contabilă în Abrud; Teofilă Faură, neguțătoră în Abrud; Petru Vizășeană, propr. în Abrud; Nicolae Cirlea, notariu publică în Abrud; Sabin Piso, protopopă în Agnita; Ioachimă Părau, capelană în Agnita; Ioană Cocosă, preotă în Zlagna; Răgnela Ioană, preotă în Șors; Romană Nicolae, preotă în Bârghiș; Răgnela George, învăț. în Șors; Ienciu Ioană, econ. în Țichindél; Darlogea Moise, notară în Calboră; Mandocea Emilă, învăț. în Agnita; Constantinescu Daniilă, preotă în Ighișdorf; Popelea Ioană, econ. în Boholț; Brumbea Moise, econ. în Calboră; Comșa Dum., comerc. în Cinculă-mare; Cârstea Vasile, econ. în Calboră; Păcală Michailă, preotă în Șulumberg; Vancea Iosifă, preotă în Blajă; Suciă Petru, teologă absolută în Blajă; Ordache Gregoriu, propriet. în Blajă; Brană Zacharia, protopopă în Sâncelă; Lita Iosifă, preotă în Iclodă; Albină Isidoră, propr. în Blajă; Ionașcu Nicolaă, profes. în Blajă; Gherasimă Domide, parochă în Rodna veche; Petru Vêrtică, parochă în Mocodă; Constantină Antonă, propr. în Năsăudă; Pipoș Petru, jude reg. la Tablă în M.-Oșorheiă; I. Pantea, preotă în Riciă; Filipă Popă, preotă în Bandulă; Alecs. Popă, preotă în Alpretă; P. Draghiciă, protonotariu în Orăștia; Toma Haneș, oficială în Orăștie; Aurelă Popoviciă Barciană, comptabilă în Orăștie; N. Nestoră, protopopă în Orăștie; N. Berebanță, propriet. în Cujiră; Petru Hanchesă, preotă în Glodă; Nicolaă Demiană, preotă în Balșa; Simionă Filimonă, preotă în Vormaga; Candin Cristea, notară cerc. în Bozeș; Alexandru Vlad, învățătoră în Banpatacă; Iosifă Bogdană, învățătoră în Mada; Partenie Crișiană, not. cerc. în Braniște; Moise Popescu, propriet. în Almașulă mare; Nicolaă Costea, preotă în Almașulă mică; Sabină Piso sen., protopopă în Săcărâmbă; Olimpiă Oprea, preotă în Săcărâmbă; Pompiliă Piso, propr. în Săcărâmbă; Simion Deacă, propr. în Săcărâmbă; I. Stroja, propr. în Săcărâmbă; Elisabeta Lampi, propriet. în Săcărâmbă; George Ilianță, vighitoră de mine, Maximilian Ambrușă vighitor de mine în Săcărâmbă; Alexandru Silașă, protopopă în Bistriță; Cirilă Deacă, preotă în Chiș-Șaio; I. Baciă, preotă în Șoimușă; Iacobă Morariă, oficială postală în Bistriță; Nicolaă Bălană, not. cercuală în Felső-

Balázsfalva; Ioanū Bârsanū, preotū în Sebeşulū de josū; Stef. Poruţū, oficialū postalū în Bistriţā; Vasile Popiţanū, căpit. în pens., George Curténū, teologū absolutū în Bistriţā; Dr. Severū Ganea, medicū militarū în Bistriţā; Linulū Georgiţā, candidatū de avocatū în Bistriţā; Eliseu Danū, învăţătorū în Borgo-Prund; Simionū Monda, protopopū în Bistriţā; Gabrielū Botirlea, învăţătorū în Chiş-Şaio; Davidū Russu, preotū în Nagy-Şaio; Vasilie Onigaşū, preotū în Monor; I. Timariū, preotū în Berladū; Ioanū Baciulū, L. Marionū, economi în Şoimuşū; Pavelū Luncanū, proprietarū în Borgo-Prundū; Ilarionū Bozga, învăţătorū în Borgo-Prundū; Teodorū Vărăşmaşū, preotū în Borgo-Prundū; Dr. Emilū Gerasimū, candidat de avocatū în D.-Szt.-Mărtinū; Ioanū Moldovanū, protopopū în Mediaşū; Dr. Victorū Smigelschi, profesorū în Blajū; Iosifū Flórea, vighetorū de mine în Füzeşū; George Popoviciū, preotū în Leşnicū; Avramū Stanca, administr. protopopū în Petroşeni; Constantinū Davidescu, inginerū; Sevastia Davidescu; Dr. Augustinū Frăţilă, profesorū în Tŭr; George Ioanū alias Iovianū, profesorū în Presaca; Solomonū Hăliţā profesorū în Sângeorgiulū românū; Teodorū Popescu, comerciantū în Sibiiū.

— Spre sciinţă cu aceea, că biroulū adunării a dispusū cele trebuincioşe, ér taxele restante se ţinū în evidenţă.

Nr. 189. Prin concludsulū adunării din şedinţa, II. Nr. prot. 20 lit. a) s'a luatū în generalū spre sciinţă raportulū generalū alū comitetulū pro 1890.

— Spre sciinţă.

Nr. 190. Prin concludsulū adunării generale din şedinţa II. Nr. prot. 20 lit. b) s'a luatū spre plăcutā sciinţă împărtăşirea din raportulū generalū despre şedinţele comitetulū din 1890.

— Spre sciinţă.

Nr. 191. Prin concludsulū adunării generale din şedinţa II. Nr. prot. 20 lit. c) s'a luatū spre sciinţă împărtăşirea cuprinsă în raportulū generalū despre conferirea stipendiilor precumū şi lista stipendiaţilor şi s'a datū espresiune satisfăcţiunii, că temerile, ce se ridicaseră odinioară faţă de reuşita scolei Asociaţiunii, s'au arătatū nefîntemeiete, că interesarea, faţă de acéstā scólā cresce totū mai tare, ceea-ce se cunoşce şi din împregiurarea, că mai mulţi părinţi din regiunile cele mai depărtate locuite de români îşi aducū pe ficele lorū la institutulū acesta, şi că cercetarea scólei devine din ce în ce totū mai accesibilā claselorū mai puţinū dotate cu mijlóce

materiale, prin mijlocirea stipendiilor, ce se conferă elevelor interniste.

— Spre știință.

Nr. 192. Prin concludulă adunării generale din ședința II. Nr. prot. 20 lit. *d*) se i au la cunoscința împărtășirile comitetului relativă la casa din lăsamântulă lui Avramă Iancu.

— Spre știință.

Nr. 193. Prin concludulă adunării generale din ședința II. Nr. prot. 20 lit. *e*) s'au luată la cunoscința împărtășirile comitetului despre dispozițiunile luate, ca despărțemintele Asociațiunii să fiă reprezentate la adunările generale celă puțină prin câte 2 delegați, cu adausulă, că pe viitoriă delegați despărțeminteloră diferite să fiă anunțați încă de timpuriă, înainte de adunarea generală, la comitetulă centrală din Sibiuă de cătră direcțiună, pentru ca astfelă pe de o parte să pôtă scî comitetulă de ce elemente dispune la fiă-care adunare și în modulă acesta lucrările să pôtă deveni cătă mai mănose, pe de altă parte pentruca reprezentarea însăși să pôtă lua o organizare corăspunđetore.

— Spre știință cu aceea, ca despărțemintele să fiă încunoscinate pe calea direcțiuniloră respective despre cuprinsulă acestui concludă ală adunării spre urmare întocmai.

Nr. 194. Prin concludulă adunării generale din ședința II. Nr. prot. 20 lit. *f*) se i-au spre știință împărtășirile comitetului referitore la premiarea diferiteloră lucrări, în scopulă înavuțiriă literaturii române și a stărniriă de interesă față de cestiunile de importanță actuală.

— Spre știință.

Nr. 195. Prin concludulă adunării generale din ședința II. Nr. prot. 20 lit. *g*) s'au luată spre știință împărtășirile comitetului despre fapta nobilă a fericitulă Ioană Oltenuă, fostă ingineră în Galați (în România), care a testată întręga sa avere, în suma de 100,000 lei, Asociațiunii pentru scopuri culturale, arătându-și adunarea profundă recunoscință față de nobilulă testatoră, și mulțumescce presidentulă Asociațiunii, dlui G. Barițiă, pentru viulă interesă, cu care a lucrată, ca suma testată să între fără amănare la cassa Asociațiunii.

În legătură, făcendă provocare la ună concludă anterioră, adunarea a hotărîtă instituirea unei „cărți de aură“, în care să se introducă numele aceloră binefăcători, cari au donată s'au voră

dona în viitoriū preste 500 fl. v. a. Asociațiunii, apoi aședarea în sala festivă a scōlei Asociațiunii a portretelorū făcute în pictură de uleiū ale președinților decedați precumū și ale binefăcătorilorū distinși ai Asociațiunii.

— Spre sciință cu aceea, că cassarulū Asociațiunii primesce însărcinarea a procura „cartea de aurū” reclamată de adunarea generală, spre a se putē satisface primei părți a concludulū adunării; ce privesce partea a II-a a concludulū adunării, anume cesțiunea portretelorū presidenților decedați și ale binefăcătorilorū Asociațiunii, se solicitēză comisiunea exmisă din sīnulū comitetulū prin concludulū dto 18 Septembrie 1888. Nr. prot. 133 în acēstă afacere, ca să facă comitetulū fără amēnare propunerī relativū la modulū cum să se esecute concludulū adunării.

Nr. 196. Prin concludulū adunării generale din ședința II. Nr. prot. 20 lit. *h*) s'au luatū spre sciință cu recunoscīnță fapta generōsă a dluī Dr. Aureliū Maniū not. publ. în Oravița, care s'a oferitū a dona pe sēma scōlei Asociațiunii cātū timpū va fi în viață pe totū anulū suma de 200 fl.

— Spre sciință, avēndū dlū Dr. A. Maniū a fi încunoscīnțatū despre cuprīnsulū acestui concludū.

Nr. 197. Prin concludulū adunării generale din ședința II. Nr. prot. 20 lit. *i*) se aprōbă dispozițiunile luate de comitetū pentru tipărirea documentelorū adunate de dlū cav. I. de Puscariū.

— Spre sciință.

Nr. 198. Prin concludulū adunării generale din ședința II. Nr. prot. 20 lit. *k*) se iaū spre sciință împărțășirile comitetulū despre șcōla Asociațiunii și despre pașii întreprinși, ca acēstă scōlă să dobēndēscă dreptulū de publicitate.

— Spre sciință cu aceea, că în conformitate cu concludulū comitetulū dto 5 Septemvrie a. c. Nr. prot. 126 s'au făcutū din nou pașii de lipsă pentru căștigarea dreptulū de publicitate pentru scōla Asociațiunii.

Nr. 199. Prin concludulū adunării generale din ședința II. Nr. prot. 20 lit. *l*) se ia spre sciință starea mulțumitōre a rațiociniilorū anuale ale scōlei Asociațiunii și dotarea corēspundētōre a corpulū didacticū și se aprōbă dispozițiunile luate de comitetū.

— Spre sciință.

Nr. 200 Prin concludulū adunării din ședința II. Nr. prot. 20 lit. *m*) se exprimă mulțumită institutulū de creditū și economiī

„Albina“ din Sibiiu pentru ajutóarele anuale, ce le votéză scólei Asociațiunii, și dlui Part. Cosma, directorul Albinei, pentru colectele întreprinse în favorul scólei, fiindú prestările acestea unú concursú prețiosú întru ajungerea scopurilor Asociațiunii.

— Spre sciință. Institutulú de creditú și economii „Albina“ și directorulú acelaia, dlú Partenie Cosma, sã fiã încunoscințați despre cuprinsulú arêtatulú concludú alú adunării generale.

Nr. 201. Prin concludulú din ședința II. Nr. prot. 20 lit. *p*) adunarea generală și-a esprimatú condolența față cu membrii decedați ai Asociațiunii; față de decedatulú membru alú comitetulú, Elie Macellariú, adunarea și-a esprimatú condolența și recunoscința pentru meritele și prestațiunile lui valoróse.

— Spre sciință.

Nr. 202. În conformitate cu concludulú adunării generale din ședința II. Nr. prot. 20 lit. *q*) conspectulú membrilorú va fi a se tipări și a se trimite spre rectificare direcțiunilorú din despărțeminte, în acelașú timpú direcțiunile despărțemintelorú vorú fi invitate a face comitetulú cunoscute, înainte de adunarea generală, tóte casurile de mórte între membrii Asociațiunii, ca acesta sã pótã rectifica lista, ce are a o așterne adunării.

— Spre sciință și conformare; cassarulú Asociațiunii primesce însãrcinarea a pregãti și subșterne comitetulú, la timpulú seu, conspectulú membrilorú actuali ai Asociațiunii, arangindu-i conformú concludulú adunării generale din ședința II. Nr. prot. 24 lit. *e*) după despărțeminte.

Nr. 203. Prin concludulú adunării generale din ședința a II-a Nr. prot. 20 lit. *r*) se i-a spre sciință sporirea prin diferite donațiuni a bibliotecii Asociațiunii, și se esprimã mulțumitã donatorilorú.

— Spre sciință.

Nr. 204. Prin concludulú din ședința II. Nr. prot. 20 lit. *s*) adunarea generală a luatú spre sciință împãrtășirile comitetulú relative la organulú „Transilvania“, pentru care comitetulú a solvitú suma de 260 fl. „ajutorú extraordinarú pentru redactarea foii în 1890“ și a datú comitetulú îndemnisarea cerutã pentru suma de 260 fl. spesate deja, nu a încuviințatú însẽ urcarea remunerațiunii redactorulú, după cumú ceruse comitetulú.

— Spre sciință.

Nr. 205. Prin concludulú adunării generale din ședința II. Nr. prot. 20 lit. *t*) s'aú luatú spre sciință împãrtășirile comitetulú

relative la organizarea respective reorganizarea despărțimentelor Asociațiunii:

— Spre știință.

Nr. 206. Prin concludulă adunării generale din ședința II. Nr. prot. 20 lit. u) comitetulă a primită autorizarea, de a tipări în scopul de a deștepta interesulă față de școlă Asociațiunii, regulamentulă, programa și condițiunile de primire ale numitei școle în câte 500 esemplare și a trimite fie-cărui despărțemintulă mai multe esemplare spre a se împărți printre poporul.

— Spre știință și conformare.

Nr. 207. Prin concludulă adunării din ședința II. Nr. prot. 20 lit. v) i-sa dată comitetulăi absolutorulă pentru activitatea sa în anulă 1890.

— Spre știință.

Nr. 208. Prin concludulă adunării generale din ședința a II-a Nr. prot. 21 s'a transpusă comitetulăi spre competentă afacere, cu recomandare, cererea pentru ună ajutoră a lui G. Viltă studt. de cl. VII reală în Deva.

— Spre știință cu aceea, că cererea din cestiune după-ce va fi instruită pe deplină, ceea-ce s'a și dispusă, se va lua în combinațiune, cândă se voră distribui stipendiile, pentru care s'a scrisă concursă.

Nr. 209. Prin concludulă adunării generale din ședința II. Nr. prot. 22 s'a primită cu plăcere învitarea făcută de adunarea generală a despărțemintulăi XX (Blajă) de cuprinsulă, ca proxima adunare generală a Asociațiunii să se țină în Blajă.

— Spre știință, avendă acestă concludă ală adunării generale a fi adusă la cunoscința despărțemintulăi XX (Blajă).

Nr. 210. Prin concludulă seu din ședința II. Nr. prot. 23 adunarea generală, mănecandă dela reușita neașteptată a esposițiunii arangeate în Hațegă, a autorisată pe comitetă a se pune de timpuriu în conțelegere cu direcțiunile despărțeminteloră, unde se ține adunarea generală, și a face preste totă posibilă arangearea de esposițiunii nu numai de industriă de casă, ci și de produse agricole și eventuală de alte producțiuni; în legătură adunarea stărue să se caute ună mijlocă, pentru ca adunările generale și esposițiunile să fie cercetate în numără câtă mai mare de ómenă din poporul.

— Spre știință și conformare; esecutarea să încrede biroulăi.

Nr. 211. Prin concludulă din ședința II. Nr. prot. 24 pt. 1. aflandă rațiociniulă încheată cu 31 Decembre 1890 în deplină con-

formitate cu cartea principală și cu cărțile auxiliare, precum și cu documentele justificătoare, adunarea generală a aprobat și din parteși acelui rațiociniu și a dat comitetului și cassarului absolutorului pentru gestiunea în anul 1890.

— Spre știință.

Nr. 212. În conformitate cu concludul adunării generale din ședința a II-a Nr. prot. 24 pt. 2 lit. a) b) c) și d) adunarea generală a decis, în scopul unei bune și mai lesniciose evidențe în viitor următoarele:

a) „Raportul cassarului în obiectul rațiociniului să se subșternă împreună cu rapoartele despre scontrările efectuate în decursul anului în fie-care an adunării generale“.

b) „Asemenea să se prezente în fie-care an adunării generale rațiociniul școlei de fete“.

c) „La raportul general să se acludă conspectul membrilor arangiați după despărțeminte“;

d) „Comitetul se însărcinează să studieze gestiunea; dacă nu ar fi timpul, ca să se introducă un alt sistem de contabilitate; dară și până atunci în rațiociniu și în buget să se deschidă o rubrică nouă pentru a se face evident restanțele din anii trecuți, fiă acelea la „Debit“ cât și la „Credit“.

— Spre știință și conformare. Cassarul Asociațiunii primesc însărcinarea a pregăti la timpul se raportul și conspectul cerut al membrilor, ear în ce privesc introducerea unui alt sistem de contabilitate a face la timpul se propunerii pozitive comitetului; ce privesc în fine deschiderea în rațiociniu și în buget a unei nouă rubrici spre a se face evidente restanțele atât la venite cât și la eșiri, se încrede cassarului executarea.

Scontrarea casei o va dispune președintele, conform îndatoririi cuprinse în §. 14 lit. h) din statute.

Cu prezentarea, pe calea comitetului, la adunarea generală a rațiociniilor școlei civile de fete a Asociațiunii se însărcinează direcțiunea numitei școle.

Nr. 213. Prin concludul din ședința a II-a Nr. prot. 24 pt. 3 lit. a) și b) adunarea generală a primit proiectul de buget pro 1892 prezentat de comitet, cu următoarele modificări:

a) „Remunerațiunea bibliotecarului „Asociațiunii“ se preliminară în loc de 60 fl. cu suma de 120 fl. la an“.

b) În considerarea sumei, care se aretă în proiectul de buget ca prisosind, se preliminară 1000 fl. v. a. în scopul creării de

stipendii pentru elevi și eleve, cari să se perfecționeze ca puteri didactice pentru scôla propriă a Asociațiunii, dintre cari unŭ elevŭ s'au elevă pentru musica instrumentală.

— Spre sciință cu aceea, că în ce privesce preliminarulŭ de 1000 fl. pentru crearea de stipendii se exmite o comisiune în persoanele d-lorŭ Dr. I. Pușcariŭ, I. Papiŭ, N. Toganŭ și Dr. Ioanŭ Crișianŭ, care să facă comitetulŭ propunerii relativŭ la modulŭ de executare alŭ concludusulŭ adunării.

Nr. 214. Prin concludsulŭ adunării generale din ședința II. Nr. prot. 25 s'a alesŭ membru ordinarŭ în comitetulŭ Asociațiunii în loculŭ decedatului E. Macellariŭ domnulŭ protopopŭ alŭ Sibiiului Ioanŭ Papiŭ.

— Spre sciință, cu aceea, că dnulŭ Ioanŭ Papiŭ a fostŭ în-cunosciințatŭ despre alegerea sa.

Sibiiŭ, d. u. s.

George Barițiŭ m. p.,
președinte.

Dr. Ioanŭ Crișianŭ m. p.,
secretarŭ II.

Verificarea acestui procesŭ verbalŭ se încrede d-lorŭ :
I. Papiŭ, Ioanŭ Crețu, Gherasimŭ Candrea.

S'a cetitŭ și verificatŭ. Sibiiŭ în 14 Octomvre n. 1891.

Ioanŭ Papiŭ m. p.

Gherasimŭ Candrea m. p.

Ioanŭ Crețu m. p.

Nr. 434/1890.

Procesŭ verbalŭ

alŭ comitetuluiŭ Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului rom. luatŭ în ședința dela 13 Octomvrie n. 1891.

Președinte: G. Barițiŭ. Membrii prezenți: Dr. II. Pușcariŭ, vice-preș., I. Hannia, P. Cosma, I. V. Russu, Ioanŭ Papiŭ, I. Crețu, I. G. Popŭ, Gher. Candrea cassarŭ, Nican. Frateșŭ, controlorŭ, Nicolaŭ Toganŭ, bibliotecarŭ.

Secretarŭ: Dr. I. Crișianŭ.

Nr. 215. În conformitate cu concludsulŭ comitetuluiŭ din ședința dela 3 Augustŭ a. c. Nr. prot. 119 dnulŭ G. Candrea, cassarulŭ Asociațiunii, prezintă proiectulŭ de budgetŭ pentru scôla civilă de fete cu internatŭ a Asociațiunii pentru anulŭ scolarŭ 1891/2 pre-

gătită de dânsul în colaborare cu dnul L. Simonescu, membru suplentă ală comitetului.

— Budgetul scôlei civile de fete cu internată a Asociațiunii pentru anul scolar 1891/2 se statorosește în textul, ce se alătură la acest proces verbal sub %.

Nr. 216. Hârtia dlui Ioan Popescu dto 3 Octomvre a. c., prin care cere a i-se primi demisiunea din postul de primă-secretar ală Asociațiunii și de redactor ală fôei „Transilvania“, precum și comemorațiunea oficială a biroului Asociațiunii dto 12 Octomvrie a. c. relativ la notița publicată de redacțiunea organului Asociațiunii „Transilvania“ în Nr. 9 din Septemvrie a. c. la pag. 281 ală acelu organ (Ex. Nr. 388 și 432 ex. 1891).

— Se transpună unei comisiuni exmise din sînul comitetului în persônele dlor Nicanor Frățescu, Ioan Papiu și Ioan Crețu cu însărcinarea, de a refera asupra lor în cea mai de aprôpe ședință a comitetului.

Sibii d. u. s.

G. Barițiu m. p.
președinte.

Dr. Ioan Crișian m. p.
secretar II.

Verificarea acestui proces verbal se încrede dlor: I. Hannia, P. Cosma, I. G. Popă.

S'a cetit și verificat, Sibii în 3/15 Octobre 1891.

P. Cosma m. p.

I. Hannia m. p.

I. G. Popă m. p.

CONSEMNAREA

sumelor colectate în favorul scôlei civile de fete a „Asociațiunei transilvane“ prin dlă Partenie Cosma.

Iosif Cârnaț, econ. în Mihalț; D. F., econ. în Alba-Iulia; G. Sandor, econ. în Cuișd; Iosif Merazzi, econ. în Caransebeș; I. D., econ. în Sibii câte 1 fl.; I. Cristea Costei, econ. în Ocna 50 cr.; D. Vintilă, econ. în Șeicamare; G. Micu, A. T., econom în Sibii; G. Luca lui Matei, econ. în Ocna; Ticiu Abs., econ. în Lunca; I. Motreanu, econom în Caransebeș; Avram Șuștereanu, econ. în Toracul-mare; Toda Bure, econom în Toracul-micu; Paur Fr., Savu Mătoc, econom în Toracul-mare; Vidu Petrovic, econ. în Toracul-micu; Teodor Dejanu, econ. în Toracul-mare; Vasile Velin, econ. în Fuskut; Teodor Moldovanu, econ. în Totoiu; P. Silivasanu, econ. în Mihalț, P. Buchus, econ. în Sok câte 1 fl.; I. V., econ. în Mediaș 50 cr.; Iustin Popă,

notarŭ cercualŭ în Fărăgău; Vladŭ Fr., econ. în Reghinŭ câte 1 fl.; Ioanŭ Rusu, econ. în Bothaza 2 fl.; G. Budurleanŭ, econ. în Sz.-Jombor; Simionŭ Muscaniŭ, econ. în Mihálytelke câte 1 fl.; Susana Ciupe, económă în Țichindealŭ; C. S., econ. în Mediaș; Isaia Popa, parochŭ în Ocna; Gavrilă Rusu, econ. în Uilaculŭ de câmpie câte 1 fl.; Maria Crăciunŭ, econ. în Șard; Iacob Adamŭ, parochŭ în Feleagŭ câte 50 cr.; Miron, Meșter, econ. în Baita; Michailă Danŭ, econ. în Șard; Simionŭ Nicoră, econ. în Ujfalău câte 1 fl.; I. A., econ. în Sibiiŭ 3 fl.; Iosifŭ Vida, econ. în Alba-Iulia; Toma Mecriș, econ. în Roșia; L. B., economŭ în Sibiiŭ; Ana Fărcaș, Iosifŭ Igne, economŭ în Glodgilesd; Ionica Crăciunŭ, econ. în Ripa-inf. câte 1 fl.; P. Doburta, econ. în Oláh-Cseszter 2 fl.; P. Ursan, econ. în Cisteiulŭ-românŭ; I. Breazŭ, econ. în Mihalț; Ioanŭ Danciu, econ. în Bretea; Simionŭ Felia, econ. în Abrudsatŭ câte 1 fl.; Vasile Stajila, econ. în Löver; I. Sociu, econ. în Reghinŭ; P. Forai, econ. în Nemegye câte 50 cr.; M. H., econ. în Sighișóra 1 fl.; „Perșeiŭ“, bancă în Seinŭ 5 fl. 50 cr.; Gavrilă Cioba, econ. în Reghinŭ; Ioanŭ Brateanŭ, economŭ în Idiciŭ; Nicolae Olténŭ, econ. în Agirbiciŭ câte 1 fl.; Teodorŭ Ațeleanŭ, economŭ în Mediaș; Nicolae Crăciunénŭ, econ. în Chesler câte 50 cr.; I. Trifŭ, econ. în Agirbiciŭ; Ales. Popŭ, econ. în Făscuț; Teodorŭ Iustianŭ, econ. în Uzdi-Szt.-Peter câte 1 fl.; I. M., econ. în Mediaș 50 cr.; Tóderŭ Irimie, econ. în Bercheș; Banŭ Luca, econ. în Moeciŭ; Vasile Bretfleanŭ, econ. în Orosifaia; II. S., econ. în Sâng.-de-câmpie; Tóderŭ Boloș, Vasilică Popa, Monciu Timoteiŭ, economŭ în Farkazó câte 1 fl.; Nicolae Zaița, econ. în Goleț 50 cr.; Petru Moter, econ. în Timiș-Slatina 1 fl.; Simionŭ Bagia, econ. în Petrosnița; Iosifŭ Ștefănuțŭ, econ. în Goleț; Marcu Nan, econ. în Timiș-Slatina; Michaiŭ Suru, Vichentŭe Beleiŭ, economŭ în Goleț; Vasile Balint, econ. în Var; Ioanŭ Radóia, econ. în Buceșnița; Michai Madincea, econ. în Goleț; Nicolae Verchișan, economŭ în Buceșnița câte 50 cr.; Michailă Ludwig Iuŭ Simionŭ, econ. în Gusu; Gr. Grăsam, econ. în P. Kalán; Isac Bașa, econ. în Birtin; Mitru Văleanŭ, econ. în Lunca; Pavelŭ Frățilă, econ. în Presaca; Milianŭ Părvu, econ. în Ohaba; A. R. econ. în Ocna; Florea Andrei, econ. în Goleț; „Perșeiŭ“ bancă în Seinŭ câte 1 fl.; I. Moldovanŭ, econ. în Ocna 50 cr.; I. Sibișanŭ, econ. în Ocna 1 fl.; I. R., econ. în Sibiiŭ 1 fl. 50 cr., Veronica Anghelŭ, econ. în Ighiu; Iosifŭ Poșa, econ. în Sebeșulŭ inf.; D. Dumbrava, econ. în Ostrov câte 1 fl.; L. Simonŭ, econ. în Sângeorgiu 8 fl.; T. Tornea, econ. în Felfalău 1 fl.; I. M., econ. în Reghinŭ 2 fl. 50 cr.; I. T., econ. în Reghinŭ 2 fl.; Marcu Ștefănuțŭ, econ. în Goleț; Ioanŭ Albu, econ. în Geoagiulŭ-de-susŭ câte 50 cr.; Oprea Todorŭ, econ. în Ligetŭ 1 fl.; A. F., econ. în Aiudŭ; T. Popescu, econ. în Ripa-de-josŭ câte 2 fl.; I. Idvoreanŭ, econ. în Jancahid 50 cr.; Ioanŭ Nascu, preotŭ în Jahenița 1 fl.; Ioanŭ Lințu, agentŭ în Caransebeș 4 fl. 50 cr.; Isaia Popa, paroch în Ocna 1 fl. 50 cr.; Dr. A. Todea, adv. în Reghinŭ 4 fl.; Ioanŭ Slăvescu, parochŭ în Mohu; Savu Mitea, econ. în Ocna câte 1 fl.; Isaia Popa, paroch în Ocna 2 fl.; I. Raț, I. Popa, economŭ în Ocna; M. Stanésa, I. Avrigeanŭ, economŭ în Sibiiŭ câte 1 fl.; Achimŭ Smaia, econ. în Buceșnița 50 cr.; Longinŭ Văcariŭ, econ. în Valișóra 1 fl.; Lazarŭ Harmatea; economŭ în Petrosnița; I. Balascu, econ. în Dalcs câte 50 cr.; Ilie Spanei, econ. în Slatina 1 fl.; Eliseiŭ Stiopŭ, comerc. în Jáz; Eman. Agescu, econ. în Slatina; Pavelŭ Mihuța, econ. în Caransebeș; Avramŭ Babeu, econ. în Slatina; I. Sbagău, econ. în Ruenŭ câte 50 cr.